

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra antropologie a zdravotní vědy

Bakalářská práce

Vojtěch Příbyl

Výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání a

historie se zaměřením na vzdělávání

Univerzity třetího věku a jejich místo v životě osob

postproduktivního věku

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 15. 4. 2021

Vojtěch Příbyl

.....

Poděkování

Děkuji RNDr. Kristíně Tománkové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

Obsah

ÚVOD	6
CÍL PRÁCE	8
TEORETICKÉ POZNATKY	9
1 Stáří a stárnutí	9
1.1 Stárnutí populace z demografického hlediska	9
1.2 Vymezení stáří a stárnutí	10
1.3 Potřeby ve stáří	11
1.4 Postoj ke stáří a stárnutí	12
2 Edukace seniorů	13
2.1 Gerontopedagogika.....	13
2.2 Modely edukace seniorů.....	14
2.3 Funkce edukace seniorů.....	14
2.4 Zásady při edukaci seniorů.....	15
2.5 Motivace seniorů k účasti na edukačních aktivitách.....	16
2.6 Formy edukace seniorů.....	17
3 Univerzity třetího věku	18
3.1 Vývoj univerzit třetího věku	18
3.2 Univerzity třetího věku a organizace studia.....	18
3.3 Univerzita třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci	20
3.4 Virtuální univerzity třetího věku	22
METODIKA PRÁCE	23
Stanovení hypotéz.....	23
Použitá metoda a popis výzkumného souboru	23

Organizace výzkumu	24
Zpracování získaných dat	24
Výsledky dotazníkového šetření	25
DISKUZE	46
ZÁVĚR.....	48
Souhrn	49
Summary	50
REFERENČNÍ SEZNAM	51
Seznam použitých zdrojů	51
Vysvětlení zkratk	54
Seznam grafů.....	55
Seznam tabulek.....	56
Seznam příloh.....	57
PŘÍLOHY	58

ÚVOD

„Společnost, která se učí, musí počítat a také počítá se seniory“. (*Jarvis, 1996, s. 55*).

Současná doba se vyznačuje prodlužováním délky života ve vyspělých zemích. Toto prodlužování souvisí především s kvalitní životní úrovní a neustálými pokroky v oblasti zdravotnictví. Tím pádem stoupá i počet seniorů, kteří by měli v budoucnu tvořit stále větší část populace a tím pádem se období stáří stává významnějším, protože logicky přibývají i roky života v tomto období.

Za nesmírně důležité je obecně považováno prožít období postproduktivního věku aktivním způsobem. K tomu slouží nespočet aktivit a jednou z nich je právě studium na univerzitě třetího věku, které představuje kvalitně využitý čas v tomto životním období. Univerzity třetího věku zahájily svou činnost v naší zemi před více než dvaceti lety a stále rapidně roste počet seniorů, kteří jejich nabídky využívají.

Spousta seniorů však na studium na univerzitách nahlíží odmítavě. Často argumentují slovy, že „na to jsou už příliš staří“ a své vrstevníky, kteří se kurzů U3V účastní, považují za blázný.

Edukace v období stáří však jistě má své opodstatnění. Trénování mozku, které posiluje paměť a naopak oslabuje zapomínání, jenž se v této fázi života rozvíjí, je jedním z mnoha přínosů, které studium na univerzitách třetího věku nabízí.

Toto téma jsem si ne zvolil náhodou. Znáám se osobně s jedním posluchačem olomoucké U3V, který bydlí ve stejné vesnici jako já a stejně jako já na univerzitní půdu dojíždí. Poměrně často se tedy stává, že se spolu setkáváme ve vlaku. Jedná se o člověka, pro kterého studium U3V znamená opravdu hodně, absolvoval již několik kurzů. Rád o něm se mnou hovoří a často mi vypráví o svých počátcích studia na olomoucké U3V a studium si nemůže vynachválit. To byla má hlavní inspirace pro zabývání se ve své bakalářské práci problematikou U3V.

A právě na to, jakou roli představují univerzity třetího věku v životě osob postproduktivního věku, bych se rád v této bakalářské práci zaměřil.

V teoretické části své práce se pokusím za využití odborné literatury formulovat poznatky a vysvětlení, jenž se týkají oblasti stáří, zaměřím se podrobněji na edukaci seniorů a značnou část této části práce věnuji samotným univerzitám třetího věku, kde budu klást důraz zejména na jejich vývoj a také organizaci v současné době.

Na teoretické poznatky bude navazovat část metodická, v níž popíšu své výzkumné šetření, které bylo realizováno formou dotazníku, vyplněným posluchači Univerzity třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci, dále také provedu analýzu získaných dat a výsledky následně v práci přehledně zobrazím formou tabulek a grafů.

Následně potvrdím či vyvrátím několik pracovních hypotéz, které jsem na základě dílčích cílů své práce zformuloval.

CÍL PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je prostřednictvím kvantitativního dotazníkového šetření zjistit, jakou roli představují univerzity třetího věku v životech osob postproduktivního věku.

Mezi dílčí cíle bakalářské práce patří:

- zjistit, za jakým účelem se posluchači rozhodli pro studium na U3V
- zjistit, jaké přínosy studium na U3V nabízí
- zjistit, zda posluchače studium U3V naplňuje do takové míry, že jej mohou hodnotit pozitivně
- zjistit, jaký typ nejvyššího dokončeného vzdělání převládá mezi posluchači U3V

Na základě těchto dílčích cílů bakalářské práce byly zformulovány 4 hypotézy.

H1: Nejčastějším důvodem pro podání přihlášky na U3V je získání nových poznatků v oblasti vybraného kurzu.

H2: Dalším, v pořadí druhým nejdůležitějším přínosem U3V bude sociální kontakt a navázání nových přátelství.

H3: Nejméně 60 % posluchačů bude hodnotit U3V pozitivně.

H4: Mezi zájemci o studium na U3V je nejméně 60 % lidí s vysokoškolským vzděláním.

TEORETICKÉ POZNATKY

1 Stáří a stárnutí

1.1 Stárnutí populace z demografického hlediska

Z demografického pohledu dochází za několik uplynulých desetiletí k výraznému nárustu starší generace. Podle dat Českého statistického ústavu, který zpracoval demografickou prognózu, bude v roce 2050 žít v České republice přibližně půl milionů občanů ve věku 85 let a více. Růst počtu a podílu starších lidí lze vysvětlit neustále se zvyšující se ekonomickou úrovní, ale také vyšší kvalitou sociálních a zdravotních služeb. (*Čeledová, Čevela, 2010, s. 83*).

Jinak si nárůst starší generace vysvětluje Mühlpachr (*2009, s. 30*), podle kterého roste podíl populace ve společnosti

- relativně (poklesem natality)
- absolutně (prodlužováním střední délky života)
- v pokročilém stáří (prodlužováním života ve stáří)

Právě zmíněná, neustále se prodlužující střední délka života, představuje významný demografický ukazatel, konstruovaný z úmrtnostních tabulek, který udává, kolik let života s největší pravděpodobností zbývá v dané populaci jedinci určitého věku a pohlaví. (*Jarošová, 2006, s. 18*).

Mezi staršími lidmi převažují ženy, což souvisí s vyšší nadějí dožití při narození a jejich počet se ve vyšších věkových skupinách zvyšuje. Starší ženy žijí tedy bez partnera déle než starší muži a poměr vdov je tedy vyšší než vdovců. Zároveň ve věkové skupině 70-74 let počty vdov přesahují počty vdaných žen. (*Čeledová, Čevela, s. 83*).

Podle Loucké (*1999, s.11-12*) je hlavní problém v souvislosti s důsledky demografického stárnutí spatřován v ekonomickém zajištění osob, které se již narodily a dosáhnou v budoucnu důchodového věku. Loucká se obává, že nárůst osob postproduktivního věku nebude v silách mladé generace, která nebude schopna vyprodukovat tolik, aby tuto část populace uživila.

1.2 Vymezení stáří a stárnutí

Není zcela snadné jednoznačně definovat pojem stáří. Podle Kalvacha (2004, s. 47) se pod tímto pojmem skrývá označení pozdních fází ontogeneze, v nichž lze pozorovat souhrn involučních změn a zhoršování odolnosti organismu. K involučním změnám ve stáří patří například zhoršení vnímání, paměti, pozornosti, zpomalení tempa, změny v emočním reagování či změny v intelektu. (Čáp, Mareš, 2007, s. 241).

Příčiny a projevy stáří jsou individuální záležitosti, navíc nastupují v různém věku, tudíž nelze jednoznačně stáří vyčlenit, existuje proto několik typů vymezení:

Kalendářní (chronologické) stáří je vymezeno dosažením určitého věku. Přínosné pro tento typ vymezení stáří je jednoduchost a jednoznačnost. V 60. letech 20. století Světová zdravotnická organizace stanovila jako hranici stáří věk 60 let, rovněž tuto hranici akceptovala i Organizace spojených národů, která ji potvrdila v roce 1980. V souvislosti s prodlužováním života ve stáří se hranice stáří posunula k věku 65 let, tudíž je současné členění stáří následující:

- 64-74 let = mladí senioři
- 75-84 let = staří senioři
- 85 a více let = velmi staří senioři (Mühlpachr, 2009, s. 20-21)

K označení životního období po 60. roce se využívá termín třetí (postproduktivní) věk. Uvedený termín vychází z dělení lidského života na tři základní etapy, a to na období dětství a mládí, dospělosti a stáří. Třetí věk představuje zcela novou situaci, jenž je nepochybně spojena s ukončením pracovní aktivity a odchodem do starobního důchodu. (Bočková, 2000, s. 20).

Sociální stáří souvisí s proměnou sociálních rolí a potřeb, dále životního stylu a ekonomického zajištění. Pojem poukazuje na rizika seniorů, k nimž patří například osamělost, pokles životní úrovně či věková segregace a diskriminace. Jako počátek sociálního stáří se uvádí datum vzniku nároku na starobní důchod. (Kalvach, 2004, s. 47).

Biologické stáří je označení pro míru involučních změn u konkrétního jedince. Jeho vymezení se však nedaří a odborníci se nemohou shodnout na tom, co by jej mělo vyjadřovat. (Tamtéž, s. 48).

Stárnutí je na rozdíl od stáří proces celoživotní. Rovněž bývá označováno jako proces asynchronní, postihující různé struktury a funkce organismu (*Mühlpachr, 2009, s. 22*). Zároveň se jedná o proces biologický (doprovází ho totiž involuční změny), zdravotní (často se vyskytují různé typy zdravotních komplikací), sociální (probíhá vyrovnání se s ukončením pracovní kariéry a následným odchodem do důchodu), psychologický (seniorský věk s sebou přináší intrapsychické problémy) a subjektivní (u každého jedince probíhá stárnutí různě). (*Švingalová, 2002, s. 45*).

Podle Vágnerové (*2007, s. 229*) můžeme počátek stárnutí hledat již v období starší dospělosti, a sice se jedná o věk 50 let. Tento mezník definitivně potvrzuje proces stárnutí. Podle Pacovského (*1990, s. 29*) lze stárnutí označit jako přechodnou vývojovou periodu mezi dospělostí a stářím.

1.3 Potřeby ve stáří

Pro období stáří je typická změna hodnotové orientace potřeb. Neustále se zvyšuje fixace na rodinu a pro osobu v postproduktivním věku je tedy nutné opakované potvrzování především potřeb lásky a sounáležitosti. (*Vágnerová, 2000, s. 458*).

Lidé v postproduktivním věku se celkově cítí více ohroženi, a to například onemocněním či ovdověním, pomalu se začínají smířovat s jistou mírou závislosti na jiných lidech a tím pádem do popředí vstupuje potřeba podpory a bezpečí. Jedná se o potřebu, která může být saturována ideálně funkční rodinou, popřípadě pečovatelkou či někým dalším, kdo zaujímá významnější místo v životě starého člověka. (*Tamtéž*).

Jarošová, (*2006, s.33*) se domnívá, že u starých lidí se za klíčové považuje uspokojovat jejich primární potřeby, jakými jsou například příjem potravy, spánek či odpočinek. Rovněž je pro tyto lidi nesmírně důležitý pocit tepla a pohody.

Podle Čeledové a Čevely (*2010, s. 84*) je kvalita stáří dána subjektivním i objektivním naplněním očekávání uspokojování potřeb v oblasti fyzické, psychické, sociální a duchovní. Tyto potřeby tvoří tzv. pozitivní čtyřlístek.

1.4 Postoj ke stáří a stárnutí

Každý člověk přistupuje k vlastnímu stáří a stárnutí rozdílně. Tento přístup může být do jisté míry ovlivněn prožitky z minulosti. Adaptace na stárnutí může mít různý průběh v čase, v závislosti na vnějších stresorech i změnách somatického i psychického stavu. Důležitou roli hraje schopnost i motivace aktivizovat přiměřené a účelné obranné mechanismy, právě na nich stojí zvládnutí zátěže stárnutí. Úroveň celkové adaptace na stáří lze vyčlenit v rámci následujících dimenzí: aktivity – pasivity, optimismu – pesimismu, přijetí – popření reality. (Vágnerová, 2000, s.13-14).

Na základě tohoto vyčlenění Vágnerová (*Tamtéž, s. 14*) rozlišuje 5 různých modelů:

1. Člověk se k vlastnímu stáří postaví čelem, nemá problém ho akceptovat, snaží se zůstat aktivní a plný optimismu
2. Člověk je realistický a do jisté míry optimistický, ale převládá u něj pasivita. Nemá žádné ambice, mívá často nízké sebehodnocení, nevěří si a ke štěstí mu stačí opravdu málo
3. Člověk odmítá přijmout skutečnost, že stárne. Odmítá jakoukoliv pomoc ze svého okolí a svou samostatností a aktivitou se snaží všem ukázat, že žádné příznaky stáří nepocítuje
4. Člověk, který je realistický a zároveň pesimistický. Takový člověk vnímá stáří jako to nejhorší, co se mu mohlo stát. Bývá většinou aktivní, ale jeho reakce mohou někdy vést až k agresivitě. Pesimistický postoj může provázet odpor k všemu novému a nenávisť k mladým lidem, takový člověk si může velice jednoduše vysloužit nálepku „zahořklého starce“
5. Člověk rezignující a pesimistický. Tento model provázejí deprese a úzkosti. Senior si připustil, že už ho nic pozitivního v životě nečeká a ani se nepokouší pro to něco udělat

2 Edukace seniorů

2.1 Gerontopedagogika

Gerontopedagogiku lze chápat jako pedagogickou disciplínu, která se zabývá výchovou a vzděláváním seniorů. Jedná se o novou disciplínu, která se po stránce terminologické i obsahové vyvíjí. Je součástí andragogiky jako vědy o výchově a vzdělávání dospělých. V současné postmoderní době, době celoživotního vzdělávání a celoživotního učení, je její role nesmírně důležitá. (*Mühlpachr, 2008, s. 130*).

Gerontopedagogika by měla být podle Čevely a kol. (*2012, s. 38*) vymezena:

- specifickou metodikou výuky a vzdělávání
- specifickými tématy odpovídajícími zájmům a potřebám seniorské populace
- specifickými gerontologickými cíli, do kterých se řadí:
  - prevence zastarávání znalostí včetně znalostí profesních
  - orientace v měnícím se světě, v nových jevech, postupech a technologiích s osvojováním praktických dovedností
  - osvětová příprava na stáří a orientace v seniorské problematice včetně posilování finanční gramotnosti a prevence zneužití neznalostí v obchodním styku
  - volnočasová animace života s posilováním sociálních kontaktů, uspokojování celoživotní potřeby vzdělávání a poznávání nového
  - stimulace kognitivních schopností a trénování paměti
  - profesní či poloprofesní vzdělávání, zvláště pak pro spolkovou seniorskou aktivitu či pro poskytování sociální pomoci.

2.2 Modely edukace seniorů

V evropských zemích se využívají dva dominantní modely v oblasti vzdělávání seniorů.

Prvním z nich je model univerzitní neboli francouzský, který byl zaveden profesorem Peterem Villasem. V rámci univerzitního modelu vzdělávání zajišťují pedagogové akreditované univerzity. Všechny kurzy probíhají standartně, a to formou přednášek, seminářů či laboratorních cvičení a vše se odehrává ve vysokoškolském prostředí. Tento model se uplatňuje i v České republice.

Zato v modelu společenském neboli také anglickém je vzdělávací činnost realizována samotnými účastníky, probíhá nejčastěji v kolektivu a její charakter je spíše voluntaristický. (*Linhartová a kol., 2010, s. 69*).

2.3 Funkce edukace seniorů

Vzdělávání seniorů je považováno nejen jako významný způsob hledání životních hodnot, ale také jako kvalitní trávení volného času osob postproduktivního věku. Edukační aktivity zvyšují adaptibilitu seniorů a mimo jiné mohou vést ke zlepšení sebevědomí. Účast na vzdělávání má rovněž pozitivní vliv na zdraví. (*Špatenková, Smékalová, 2015, s. 38*)

Livečka vymezil funkce edukace seniorů podle specifického zaměření, a to následujícím způsobem: (*Tamtéž*).

- Preventivní funkce – ovlivňuje období stáří díky vzdělávacím aktivitám, realizovaných v minulosti
- Anticipační funkce – přispívá k pozitivní připravenosti na změny ve stylu života, k nimž dochází v souvislosti s odchodem do důchodu.
- Rehabilitační funkce – souvisí s neustálým udržováním fyzických i psychických sil
- Posilovací (stimulační) funkce – pojí se s rozvojem zájmů, potřeb, schopností a dovedností i v seniorském věku

- Kompenzační funkce – vzdělávání v postproduktivním věku probíhá na úkor setkávání se s rodinou či přáteli.
- Aktivizační funkce – klade důraz na zapojení se jednotlivce do aktivního života seniorů
- Komunikační funkce – jejím cílem je možnost komunikace ve vzdělávacím prostředí
- Relaxační funkce – spočívá v efektivním trávení volného času
- Funkce mezigeneračního porozumění – prohlubuje porozumění napříč generacemi

Petrková, Čornaničová (2004, s. 38) rozčleňují funkce edukace seniorů podle primárního zaměření na některé osobnostní stránky účastníka vzdělávání, a to následovně:

- Vzdělávací funkce – klíčové je získávání poznatků, dovedností a zkušeností
- Kulturně-kultivační funkce – zaměřuje se na rozvoj osobnosti v oblasti umění, ale i kultury.
- Sociálně-psychologická funkce – je spojena především s psychologickým rozvojem.

2.4 Zásady při edukaci seniorů

Podle Klevetové (2017, s. 65-66) je nutné uplatňovat při vzdělávání seniorů několik zásad:

- brát ohled na to, že starší člověk k pochopení nového potřebuje svůj vlastní způsob a své tempo
- k dispozici musí mít přehledné a názorné písemné informace
- větší množství informací najednou senior není schopen přijmout, je tedy nutné ho rozdělit na více částí
- při edukaci seniorů je třeba objevit jejich schopnosti a opírat se o jejich možnosti a dovednosti
- hledat, jakými dovednostmi senior disponuje
- vyjadřovat se pomalu a srozumitelně

- při seznámení seniorů s novými pomůckami je nutné jednotlivé kroky opakovat a klást důraz na to, aby si je sami vyzkoušeli. Díky tomu je možnost odstranit chyby v samotném zárodku. Každý krok má svůj význam, je tedy nutné ho důkladně objasnit, aby na sebe jednotlivé úkoly navazovaly
- nedoporučuje se dávat seniorům velké množství úkolů najednou
- není moudré po člověku v postproduktivním věku chtít, aby se učil nazpaměť to, co se již naučil, je třeba to častým opakováním uložit do dlouhodobé paměti
- senioři potřebují znát limity svých možností, musí tedy být seznámeni s tím, proč něco dělají a co je k tomu vede
- za snahu a píli je třeba ocenění, které může vést k motivaci ke zvládnání dalších úkolů
- při zvolení správného přístupu v sobě objeví senior sám přesvědčení, že nikdy není pozdě něco dokázat

2.5 Motivace seniorů k účasti na edukačních aktivitách

Motivace se řadí mezi základní podmínky aktivní účasti na vzdělávání. Potřeba nových silných zážitků ve stáří klesá, mezi seniory je upřednostňován klidnější stereotyp. Motivace se z hlediska potřeb seniorů rozděluje do třech okruhů, a sice potřeby vzdělávací, sociální a potřeby seberealizace. (*Veteška, 2014, s. 154*).

Petřková, Čornaničová (2004, s. 68) rozdělují potřeby a motivy seniorů k účasti na vzdělávacích aktivitách následovně:

- potřeby kognitivní (potřeba získat nové poznatky a zároveň si rozšířit ty stávající)
- potřeby sociální (potřeba překonat pocit osamocení a vytvořit určitý druh společenství)
- potřeby aktivity a produktivnosti (potřeba být užitečný)
- potřeba kompenzovat pocíťované nedostatky (ve sféře intelektuální i emocionální)

2.6 Formy edukace seniorů

Do vzdělávání seniorů se neřadí pouze aktivity, které vedou k poznání nového, k rozšíření stávajících či získání zcela nových kompetencí, které představují klasickou formu vzdělávání. Řadíme zde i zájmové aktivity, které vedou k udržení a upevnění již získaných dovedností a poznatků. (*Veteška, 2014, s. 153*).

Seniorské vzdělávání tedy zahrnuje aktivity zájmové, vzdělávací, sportovní a relaxační a kulturně společenské. (*Tamtéž*)

Nejnámější vzdělávací příležitosti pro osoby postproduktivního věku představují v současnosti Univerzity třetího věku, kterým se budu podrobněji věnovat v následující kapitole, existují ale i další formy edukace seniorů.

Jednou z nich jsou Akademie třetího věku. Slouží především k vzdělávání seniorů v lokalitách, kde nesídlí vysoké školy. Zaštiťují je různé organizace jako například Český červený kříž. Akademie třetího věku jsou určeny všem, kteří pobírají starobní důchod, předchozí vzdělání není požadováno. Kromě přednášek mají senioři možnost absolvovat různé exkurze, tematické vycházky či práce v zájmových kroužcích. (*Bočková, 2000, s. 25*).

Akademie třetího věku mají velmi blízko k univerzitám třetího věku, za které bývají často nesprávně označovány. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že absolvované přednášky na univerzitách třetího věku by měly být doplněny samostudiem a nabyté znalosti následně využity na seminářích a závěrečných zkouškách. To pro akademie třetího věku neplatí, neboť účastník vyslechne určitou přednášku, může pokládat otázky, následuje zhodnocení a tím to končí. (*Haškovcová, 2010, s. 136*).

Existují i kluby aktivního stáří, jejichž systém je postaven na podobné bázi jako u Akademií třetího věku. Rozdíl mezi nimi spočívá v neformálních vztazích mezi účastníky (*Tamtéž, s. 26*).

Vzdělání v postproduktivním věku nabízí i Lidové univerzity. Pro tuto formu edukace je typické mezigenerační sblížení, neboť starší člověk absolvuje vzdělávací program s posluchači mladšími. Pro obě generace je to skvělá příležitost, jak si navzájem předat zkušenosti. (*Mühlpachr, 2009, s. 139*).

3 Univerzity třetího věku

3.1 Vývoj univerzit třetího věku

Díky novým teoretickým poznatkům o procesu stárnutí, rapidnímu zvýšení sebevědomí seniorů (a následnému vzniku různých forem organizací), se v zemích západní Evropy začala v sedmdesátých letech objevovat myšlenka vzniku vzdělávání pro seniory. Po dlouhých debatách vyzval v roce 1972 k zakládání univerzit třetího věku profesor Pierre Vellase z Univerzity v Toulouse. Právě v tomto městě o rok později vzniká první UTA (Universités du troisième Age) (Petřková a kol., 1997, s. 47).

Ve střední Evropě vznikla první Univerzita třetího věku v roce 1975, a to při Centru pro další vzdělávání lékařů Varšavské univerzity, v roce 1976 pak ve Wroclavi. O rok později byla založena Mezinárodní asociace univerzit třetího věku (AIUTA). (Palán, Langer, 2008, s. 68).

V letech 1986-1987 začaly první U3V vznikat na našem území, konkrétně při Univerzitě Palackého v Olomouci a při fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy, postupem času se rozšířily na všechny ostatní vysoké školy. Původně bylo studium na univerzitě třetího věku realizováno jako dvousemestrální, později jako čtyřsemestrální. Naše první U3V byly zdravotnického zaměření, neboť účastníci jevili zájem o praktické zkušenosti, které následně využili ve svém každodenním životě. V roce 1993 vznikla Asociace univerzit třetího věku ČR se sídlem v Brně. V současné době sdružuje více než 45 vysokých škol organizujících U3V. Rovněž spolupracuje s organizacemi tohoto typu v zahraničí, jakými jsou například již zmíněná AIUTA či Evropské sdružení starších studentů na univerzitách (EFOS). (Šerák, 2009, s. 197).

3.2 Univerzity třetího věku a organizace studia

Univerzity třetího věku jsou nejnáročnějším způsobem vzdělávání pro seniory. Jedná se o oficiálně uznané instituce, umožňující občanům postproduktivního věku studium

vysokoškolské úrovni v nejrůznějších oborech. V České republice se realizuje tento typ studia v rámci celoživotního vzdělávání. (*Mühlpachr, 2009, s. 139*).

Mezi hlavní cíle univerzit třetího věku patří:

- uspokojování pokračujícího zájmu účastníků z řad seniorů o celoživotní vzdělávání
- podpora jejich adaptace na měnící se životní a společenské podmínky způsobené především dynamickým rozvojem technologií a jejich využívání v každodenním životě
- posilování mezigeneračního dialogu a budování pozitivního mezigeneračního klimatu
- důraz na zvyšování kvality seniorského vzdělávání se záměrem přispívat ke společenskému a současně individuálnímu zacílení (*Adamec, 2010, s. 110*).

Lekce jsou většinou bezplatné, povinnost posluchačů je uhradit tzv. zápisné nebo vstupní poplatky. Z vybraných částek jsou zpravidla financovány studijní materiály či osvědčení o absolvování. Příjímácké zkoušky se nekonají, u většiny kurzů je vyžadováno ukončené středoškolské vzdělání. Základní podmínkou je, aby uchazeč o studium byl v penzijním věku, existuje jedna výjimka, která se vztahuje pro lidi v invalidním důchodu, kteří penzijního věku dosahovat nemusí. (*Kadlecová, Lamper, 2008, s. 37*).

Přestože posluchači U3V využívají mnoho pomůcek jako studenti denního či kombinovaného studia, nejsou studenty ve smyslu zákona o vysokých školách, stejně tak univerzita třetího věku neposkytuje vysokoškolské vzdělání. Studium je realizováno v rámci vzdělávacích programů, které tvoří zejména přednáškové cykly, zaměřené především na posílení kvality současného života. Studium probíhá většinou čtyřsemestrálně, nejčastěji jednou týdně, popřípadě blokově o víkendech. Kromě přednášek a seminářů bývá zpravidla studium zpestřeno formou exkurzí, workshopů či praktického výcviku. Závěr studia nepřináší diplom, který by uděloval titul a kvalifikaci, nýbrž je studentům vystaveno osvědčení o absolutoriu. Požadavky pro ukončení studia nejsou jednotné, existují tři různé varianty požadavků pro úspěšné završení, a to zpracování seminární práce, absolvování písemného testu, nebo ústního pohovoru. (*Zormanová, 2017, s. 67*).

V současné době senioři jeví velký zájem o studium na univerzitách třetího věku, jejich počet lze vyjádřit v řádu desítek tisíc. Podle Zormanové seniory láká smysluplná výuka, realizovaná uznávanými odborníky, kteří zde přednášejí a přizpůsobují náplň výuky potřebám a možnostem seniorů.

3.3 Univerzita třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci

Univerzita třetího věku při Univerzitě Palackého je nejstarší univerzitou třetího věku v České republice. Svou činnost zahájila v říjnu roku 1986. Její vznik byl spojen s Československou gerontologickou společností a Československým červeným křížem. Těžištěm obsahového zaměření byla převážně problematika zdraví a jeho prevence. (Petřková a kol., 1997, s. 5).

V dnešní době olomoucká U3V disponuje pestrou nabídkou edukačních aktivit pro seniory. Kromě klasických forem vzdělávání připravuje aktivizační programy zaměřené na zdravý životní styl ve vyšším věku, dále pak nejrůznější animační aktivity pro osoby v důchodovém věku. (<https://u3v.upol.cz/info-775/> [online]. [cit. 2020-11-11]).

Ke studiu na Univerzitě třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci mohou být přijati uchazeči, kteří dosáhli věku 60 let, anebo mají priznaný starobní, předčasný či invalidní důchod. Uchazeči nemusí absolvovat žádné přijímací zkoušky. Při podání přihlášky je nutné uhradit kromě administrativního poplatku i poplatek registrační, jehož cena se aktuálně pohybuje v rozmezí 500-700 Kč za semestr. (Tamtéž).

Délka studia na U3V je tři roky. Studium je rozčleněno do tzv. modulů. Náplní prvního modulu je Základní kurz, který je informačně-motivačně koncipován, slouží k orientaci a adaptaci posluchačů. V průběhu prvního modulu jsou posluchači seznámeni s historií Palackého univerzity, filozofií U3V, psychohygienou v postproduktivním věku, nechybí ani mezi posluchači oblíbená slavnostní imatrikulace. Na základní kurz navazují tzv. specializované běhy, které jsou součástí druhého modulu, tvořící 1. a 2. ročník. Specializované běhy už jsou tematicky zaměřené, připravuje je vždy příslušná fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Absolventi základního kurzu si je volí dle svého zájmu z následující nabídky:

- **Filozofická fakulta UP (FF UP):**
  - Společenské vědy
  - Psychosociální studia
  - Společnost a umění - 20. století
  - Dějiny výtvarného umění
  - Archeologie regionu (nejen) střední Moravy
  - Kapitoly z českých dějin
  - Lidová kultura na Hané
- **Cyrlometodějská teologická fakulta UP (CMTF UP):**
  - Evropská kultura a křesťanství
  - Křesťanství a teologie v proměnách času
- **Pedagogická fakulta UP (PdF UP):**
  - Kapitoly z humanitních věd
- **Přírodovědecká fakulta UP (PřF UP):**
  - My - lidé a příroda
  - Nové trendy v přírodních vědách
- **Lékařská fakulta UP (LF UP):**
  - Člověk ve zdraví a nemoci
- **Fakulta tělesné kultury UP (FTK UP):**
  - Pohyb – cesta za zdravím
- **Fakulta zdravotnických věd (FZV UP):**
  - Jak spokojeně žít a pečovat o své zdraví?
- **Právnická fakulta (PF UP):**
  - Ochrana práv jednotlivce

- **Rektorát UP (RUP)**
  - Finance a my aneb jak se neztratit ve světě moderní ekonomiky

Stejně jako studenti prezenčního denního studia, tak i posluchači U3V mají možnost se vyjádřit k uplynulému semestru. V jejich případě je evaluace za každý semestr dokonce povinná. Během studia v délce tři let by měl každý posluchač U3V napsat celkem 6 evaluací, za které vzápětí obdrží 6 zápočtů. V průběhu svého studia je rovněž nutné absolvovat jedno kolokvium, jehož získání je podmínkou řádného ukončení studia na U3V. Hodnocení probíhá slovně, a to splnil/nesplnil. V závěru studia proběhne kontrola splněných studijních povinností. Záznamy o plnění studijních povinností jsou vedeny v indexu. Pokud jsou všechny studijní požadavky splněny, studium je řádně ukončené a čerství absolventi jsou pozváni na slavnostní vyřazení absolventů U3V, tzv. promoci, kde obdrží osvědčení o absolvování kurzu celoživotního vzdělávání v programu U3V. (*Tamtéž*).

3.4 Virtuální univerzity třetího věku

Zdaleka ne všichni senioři mají možnost osobně se účastnit přednášek U3V na vysokých školách a univerzitách. Mohou tomu předcházet zdravotní či časové důvody, anebo dlouhá vzdálenost z místa bydliště. Přiblížit možnosti univerzitního vzdělávání těmto lidem byl hlavní cíl vzniku projektu Virtuální univerzity třetího věku. Virtuální univerzita třetího věku je organizována prostřednictvím dálkového seniorského vzdělávání, formou distančních multimediálních virtuálních přednášek. Virtuální výuka U3V nabízí tzv. přenositelnost kurzů, což je jeden z cílů Asociace U3V, v jejímž rámci univerzity a fakulty natáčí tematické přednášky, které následně poskytují k výuce. Studenti mají možnost zhlédnout audiovizuální záznam přednášky v pravidelném čase. Tento záznam je speciálně didakticky zpracovaný pro seniorskou populaci. Zpravidla bývají součástí přednášek i testové úkoly. (*Veteška, Vacínová, 2011, s. 140-141*).

METODIKA PRÁCE

V empirické části své bakalářské práce bych se rád zaměřil na popis výzkumného šetření a jeho následné vyhodnocení.

Stanovení hypotéz

Pro své šetření jsem si zvolil tyto hypotézy:

H1: Předpokládám, že hlavním důvodem pro podání přihlášky na U3V je získat nové poznatky v oblasti vybraného kurzu

H2: Předpokládám, že hlavními přínosy studia na U3V je kromě nabytí nových vědomostí i sociální kontakt, respektive navázání nových přátelství.

H3: Předpokládám, že studium U3V bude posluchači hodnoceno pozitivně.

H4: Předpokládám, že o studium na U3V mají zájem především lidé s vysokoškolským vzděláním.

Použitá metoda a popis výzkumného souboru

K ověření hypotéz a dosažení cílů bakalářské práce jsem zvolil jako výzkumnou metodu kvantitativní dotazníkové šetření. Dotazník se skládal z 10 otázek, které byly zaměřeny na samotné studium na U3V, závěr dotazníku tvořilo 5 otázek socio-demografického zaměření. Dotazník jsem převzal z praktické části bakalářské práce studentky Simony Spáčilové: (SPÁČILOVÁ, Simona. *Od motivace k seberealizaci ve vzdělávání seniorů na univerzitách třetího věku*. Olomouc, 2011. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Pedagogická fakulta), která se ve své kvalifikační práci zabývala podobnou problematikou jako já. Dotazník jsem si pro svou potřebu upravil.

Respondenty mého dotazníkového šetření tvoří 45 současných posluchačů Univerzity třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci.

Organizace výzkumu

Dotazníkové šetření proběhlo v průběhu měsíce února 2021. Můj původní plán byl kontaktovat U3V při Univerzitě Palackého v Olomouci a domluvit si termín, kdy bych výzkumné šetření provedl přímo na univerzitní půdě. Jako výhodu této formy šetření vidím jednak možnost vysvětlit respondentům způsob vyplňování dotazníku, ale hlavně velmi rychle získaná data. Bohužel celý svět v tomto čase bojoval s pandemií SARS-CoV-2 a bylo nutné přijmout mnohá opatření, mezi které se řadilo i uzavření olomoucké U3V. Jedinou možností tedy bylo zorganizovat průzkum formou online. Nejdříve jsem kontaktoval pracovníci U3V v Olomouci a požádal ji o zprostředkování mého dotazníku posluchačům olomoucké U3V. Bohužel mi nebylo vyhověno z důvodu, že není v kompetenci olomoucké U3V rozesílat posluchačům cokoliv, co bezprostředně nesouvisí s jejich studiem. Rozhodl jsem se oslovit jednoho z posluchačů olomoucké U3V, kterého osobně znám a požádat ho o pomoc. Prozradil mi, že na mnoho svých kolegů posluchačů má emailový kontakt, protože si mezi sebou rozesílají různé studijní materiály, a je ochoten jim odkaz s mým dotazníkem zaslat s prosbou, aby jej rozeslali i dalším posluchačům olomoucké U3V, na které mají kontakt. Tímto způsobem tedy probíhala distribuce dotazníku mezi respondenty. Vyplnilo jej celkem 45 posluchačů, což mě mile překvapilo, přiznám se, že jsem měl zpočátku obavy, že se dotazník nedostane k potřebnému počtu respondentů, aby empirická část mé práce mohla vzniknout.

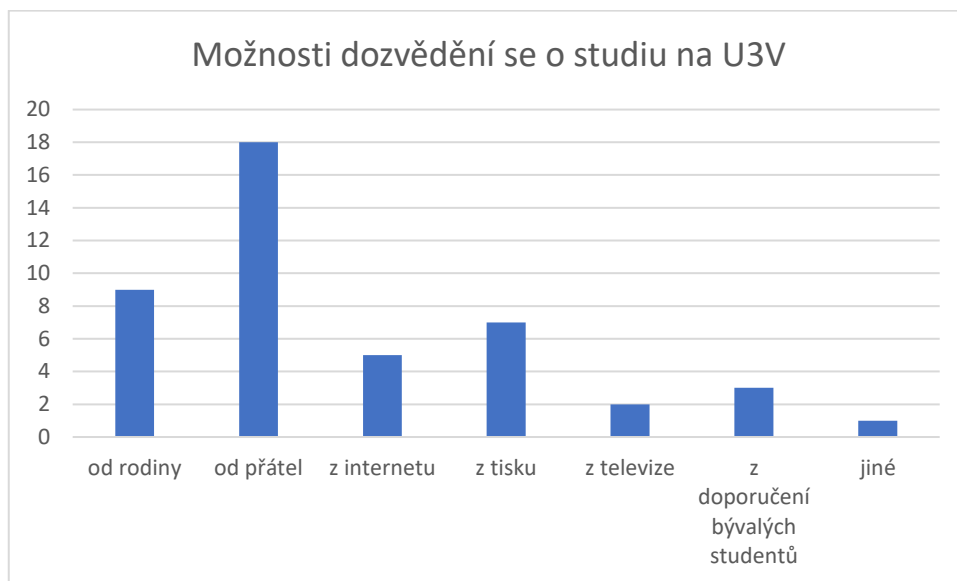
Zpracování získaných dat

Získaná data jsem zpracoval pomocí čárkovací metody. Samotné výsledky dotazníkového šetření uvádím v následující kapitole. Pro lepší přehlednost jsem u většiny otázek výsledky vyjádřil graficky a také do tabulek s absolutními a relativními četnostmi. Výsledky u čtyř dotazníkových otázek nebylo možné graficky ani procentuálně vyjádřit, poněvadž respondenti u těchto otázek měli možnost zvolit více možností.

Výsledky dotazníkového šetření

Otázka č. 1: Jak jste se dozvěděl/a o možnosti studia na univerzitě třetího věku?

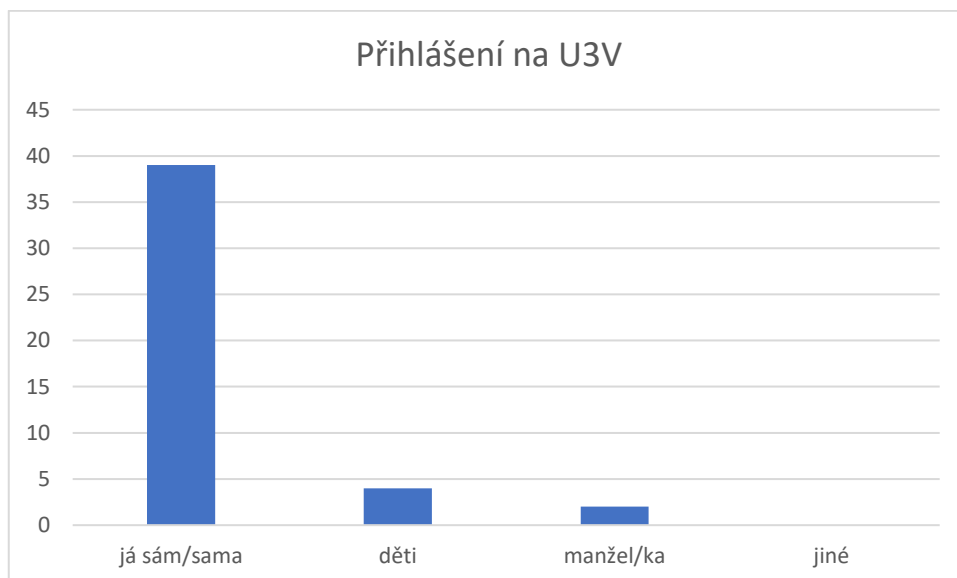
Graf č. 1 – Možnosti dozvědění se o studiu na U3V

Dozvědění se o studiu na U3V	od rodiny	od přátel	z internetu	z tisku	z televize	z doporučení bývalých studentů U3V	jiné
Absolutní četnost	9	18	5	7	2	3	1
Relativní četnost	20 %	40 %	11 %	16 %	4 %	7 %	2 %

Tabulka č. 1 – Možnosti dozvědění se o studiu na U3V

Cílem úvodní otázky v dotazníku bylo zjistit, odkud se posluchači dozvěděli o studiu na Univerzitě třetího věku v Olomouci. Grafická zobrazení výsledků uvádí, že nejčastější možnost (40 %) dozvědění se o studiu na U3V je od svých přátel, kteří již toto studium absolvovali, a tedy mohou potenciálnímu uchazeči o studiu na U3V předat mnoho cenných informací. Další poměrně velká část respondentů (a sice 20 %) uvedla, že ke studiu na U3V ji přivedla rodina. Domnívám se, že se rodinní příslušníci posluchačů U3V snažili najít možnost smysluplného trávení volného času v období postproduktivního věku. Další poměrně časté možnosti, které respondenti označili byl tisk a internet, což jistě dělá dobrou vizitku propagaci studia na olomoucké U3V.

Otázka č. 2: Kdo Vás na univerzitu třetího věku přihlásil?

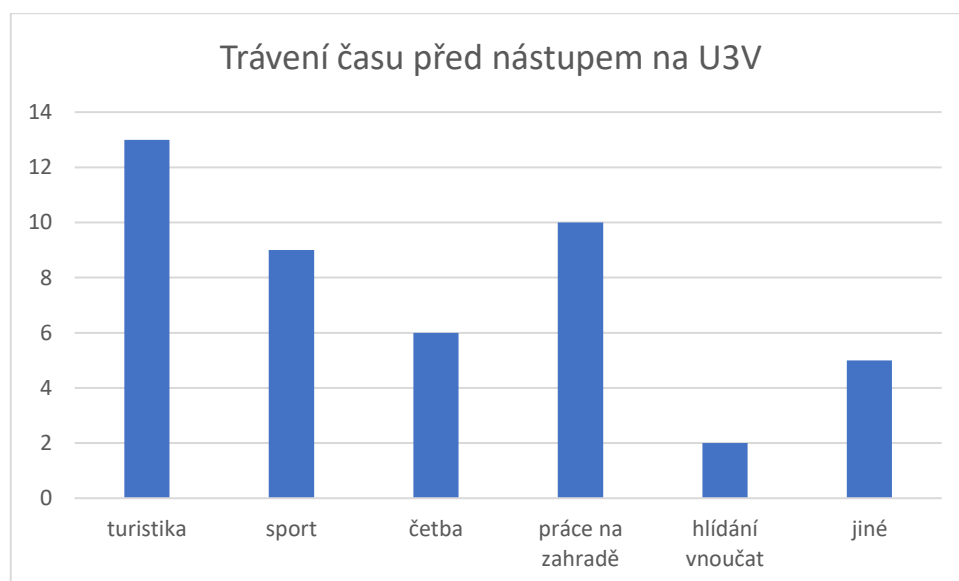
Graf č. 2 – Přihlášení na U3V

Přihlášení na U3V	já sám/sama	děti	manžel/ka	jiné	Celkový počet
Absolutní četnost	39	4	2	0	45
Relativní četnost	87 %	9 %	4 %	0 %	100 %

Tabulka č. 2 – Přihlášení na U3V

Drtivá většina posluchačů Univerzity třetího věku v Olomouci (87 %) se rozhodla podat přihlášku ke studiu osobně. Někteří si zřejmě však s podáním přihlášky ke studiu nevěděli rady, a oslovili tedy své rodinné příslušníky, kteří si zaslouží podle mě uznání, že touto cestou pomohli k tomu, aby jejich matka nebo otec či manžel touto formou trávili volný čas v důchodovém věku. 4 respondenti požádali o pomoc s přihlášením své děti a 2 posluchači tímto úkolem pověřili své manželky.

Otázka č. 3: Jak jste nejraději trávil/a volný čas před nástupem na univerzitu třetího věku?

Graf č. 3 – Trávení času před nástupem na U3V

Trávení času před nástupem na U3V	turistika	sport	četba	práce na zahradě	hlídání vnoučat	jiné	Celkový počet
Absolutní četnost	13	9	6	10	2	5	45
Relativní četnost	29 %	20 %	14 %	22 %	4 %	11 %	100 %

Tabulka č. 3 – Trávení času před nástupem na U3V

Třetí otázka v dotazníku zkoumala, jaký typ činnosti posluchači U3V vykonávali před nástupem na U3V. Z výsledků vyplývá, že téměř polovina oslovených se zaměřovala na pohybové aktivity. Oblibu si získaly činnosti jako například práce na zahradě, četba, hlídání vnoučat. Několik respondentů také uvedlo, že svůj čas před zahájením studia trávili vařením a pečením.

Otázka č. 4: Jaký byl hlavní důvod, proč jste se rozhodl/a pro studium na univerzitě třetího věku?

Pozn: U otázek 4-7 měli respondenti v dotazníku možnost zvolit více možností, z tohoto důvodu nelze výsledky zobrazit graficky, ani v procentuálním vyjádření. Celkový počet respondentů činil 45.

Hlavní důvod ke studiu na U3V	Počet odpovědí
touha získat nové informace a poznatky/rozšířit si vědomosti	17
touha seznámit se s novými lidmi/navázat nové kontakty	9
potřeba vyplnit volný čas	7
potřeba pravidelné duševní aktivity	6
touha po osobnostním rozvoji	3
nalézt smysl života ve třetím věku	1
chtěl/a jsem udělat radost blízkým	3
chtěl/a jsem si vynahradiť skutečnost, že jsem neměl/a příležitost studovat v mládí	6
jiné	4

Tabulka č. 4 – Hlavní důvod ke studiu na U3V

Uvedená tabulka vyjadřuje přehled důvodů, které vedly posluchače ke studiu na U3V v Olomouci. Nejčastěji zvolená možnost byla touha získat nové informace a poznatky či si rozšířit vědomosti. Tuto možnost označilo 17 respondentů. Dále poměrně velká část respondentů zvolila možnost touhy seznámit se s novými lidmi, zvolilo ji 9 respondentů. Tito lidé jsou si zjevně vědomi, že sociální kontakt je důležitý v každém věku. 7 respondentů uvedlo jako hlavní důvod skutečnost, že potřebují vyplnit volný čas. Lze se domnívat, že tyto lidé zvolili kromě této možnosti i nějakou jinou možnost.

Otázka č. 5: Jaké změny přináší studium univerzity třetího věku?

Změny spojené se studiem U3V	Počet odpovědí
jsem v lepší fyzické kondici	2
cítím se lépe po psychické stránce	14
méně podléhám špatné náladě/depresím	1
méně zapomínám	12
mám větší chuť do života	10
zvýšilo se mi sebevědomí	8
cítím se nezávislý/á a soběstačný/á	1
lépe hospodařím se svým časem	1
jiné	7

Tabulka č. 5 – Změny spojené se studiem U3V

Z uvedeného přehledu výsledků je patrné, že studium U3V pozitivně ovlivňuje duševní zdraví posluchačů. Nejčastěji zvolené možnosti jsou následující: posluchači se cítí lépe po psychické stránce (označilo 14 respondentů), u 12 respondentů se díky studiu zlepšila paměť, 10 respondentům studium zvýšilo chuť do života a u 8 jedinců se díky studiu zvýšilo sebevědomí. I z dalších zvolených možností vyplývá, že studium U3V posiluje duševní hygienu osob postproduktivního věku.

Otázka č. 6: Jakým způsobem se změnil pohled nejbližšího okolí na Vaši osobu díky studiu na univerzitě třetího věku?

Změna pohledu nejbližšího okolí na studenta U3V	Počet odpovědí
připadá mi, že si mě lidé z mého okolí více váží	23
vnímají mě jako potřebného/nou	5
častěji si přijdou pro radu	0
jsou na mě pyšní	15
jiné	9

Tabulka č. 6 – Změna pohledu nejbližšího okolí na studenta U3V

Šestá otázka v dotazníku se zaměřovala na to, jakou změnu pocítují respondenti od svého nejbližšího okolí v souvislosti s jejich nástupem na U3V. Ze zvolených možností uvedených v tabulce lze konstatovat, že největší změnou je nahlížení na jejich osobu. Tuto možnost zvolilo 23 respondentů. Rozhodnutím nastoupit na U3V si posluchači jistě vysloužili obdiv svého okolí.

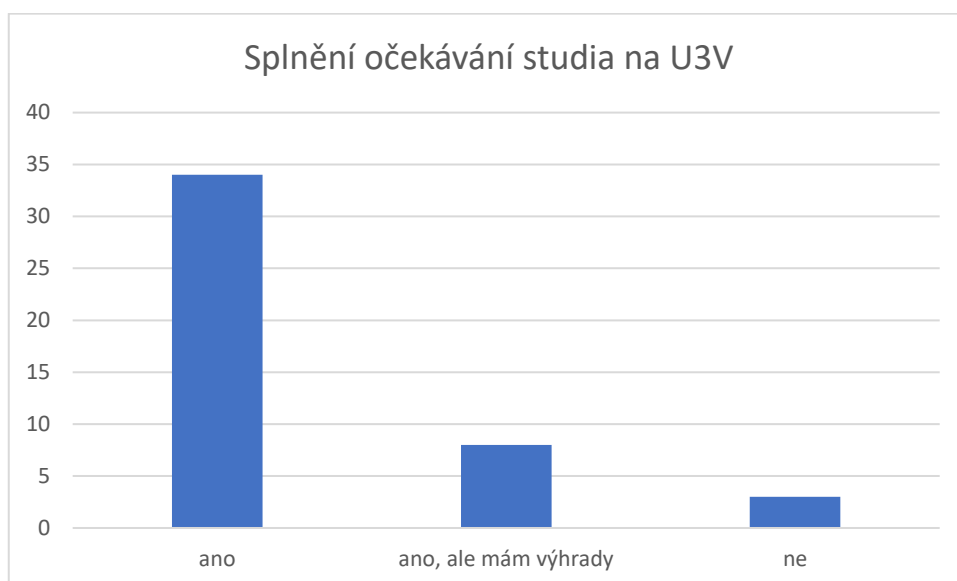
Otázka č. 7: Co nejpodstatnějšího Vám studium na univerzitě třetího věku přineslo?

Přínosy studia na U3V	Počet odpovědí
dozvěděl/a jsem se spoustu nových informací	26
získal/a jsem přehled o dění v kultuře, umění, politice	14
lépe dokážu řešit problémy každodenního života	6
našel/a jsem si nové přátele	17
dodalo mi ztracené sebevědomí a jistotu	1
našel/la jsem náplň života ve třetím věku	0
jiné	5

Tabulka č. 7 – Přínosy studia na U3V

Při shrnutí výsledků přínosů studia U3V mohou prohlásit, že posluchači U3V, kteří byli respondenty mého dotazníku, si splnili důvody, proč se na U3V přihlásili. (Opírám se o výsledky čtvrté otázky v dotazníku). 26 respondentů označilo možnost, že se díky studiu dozvěděli spoustu nových informací, 14 z nich se lépe orientuje v současném dění v kultuře, umění či politice. Byla také navázána nová přátelství (tuto možnost označilo 11 oslovených). Všechny tyto přínosy (a samozřejmě i další v tabulce uvedené) vyjadřují skutečnost, že většina důvodů, které vedly zájemce ke studiu na U3V, se jim díky studiu vyplnily.

Otázka č. 8: Splňuje studium univerzity třetího věku Vaše očekávání?

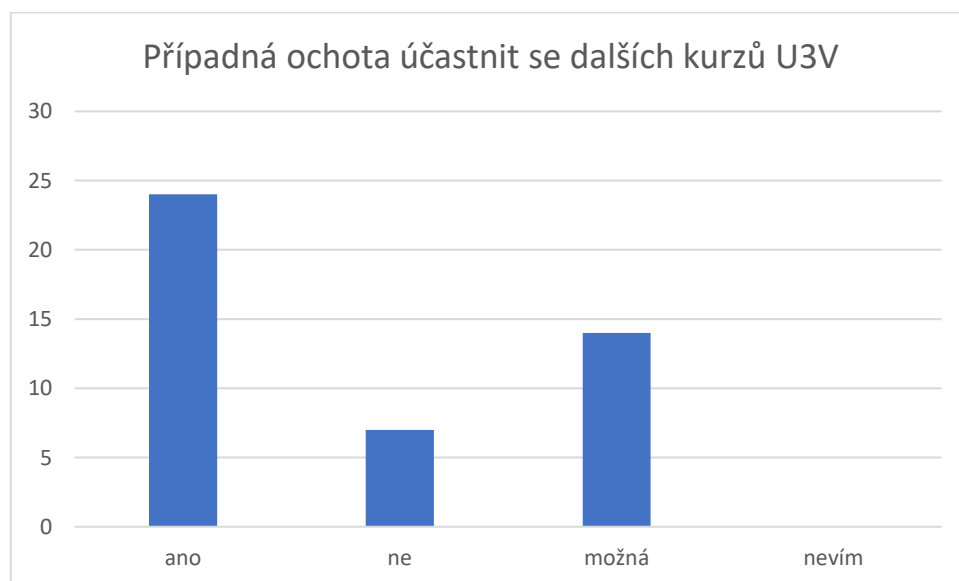
Graf č. 4 – Splnění očekávání studia na U3V

Splnění očekávání studia na U3V	ano	ano, ale mám výhrady	ne	Celkový počet
Absolutní četnost	34	8	3	45
Relativní četnost	75 %	18 %	7 %	100 %

Tabulka č. 8 – Splnění očekávání studia na U3V

Každý posluchač Univerzity třetího věku v Olomouci měl jistě při podávání přihlášky ke studiu spoustu očekávání, která mu mělo studium přinést. Cílem této otázky bylo zjistit, zda se v průběhu studia tato očekávání skutečně dostavila. Přesně třičtvrtina dotázaných odpověděla na otázku, zda studium U3V splňuje to, co od něj očekávali, kladně. Spokojeno je prozatím i 8 posluchačů, ale mají vůči studiu několik výhrad. U tří oslovených posluchačů bylo zjištěno, že studium nenaplnilo jejich představy, snad tito lidé během dalšího průběhu studia změni názor.

Otázka č. 9: Hodnotíte studium na univerzitě třetího věku za natolik přínosné, že byste byl/a ochoten/na v budoucnu zúčastnit se i dalších kurzů?

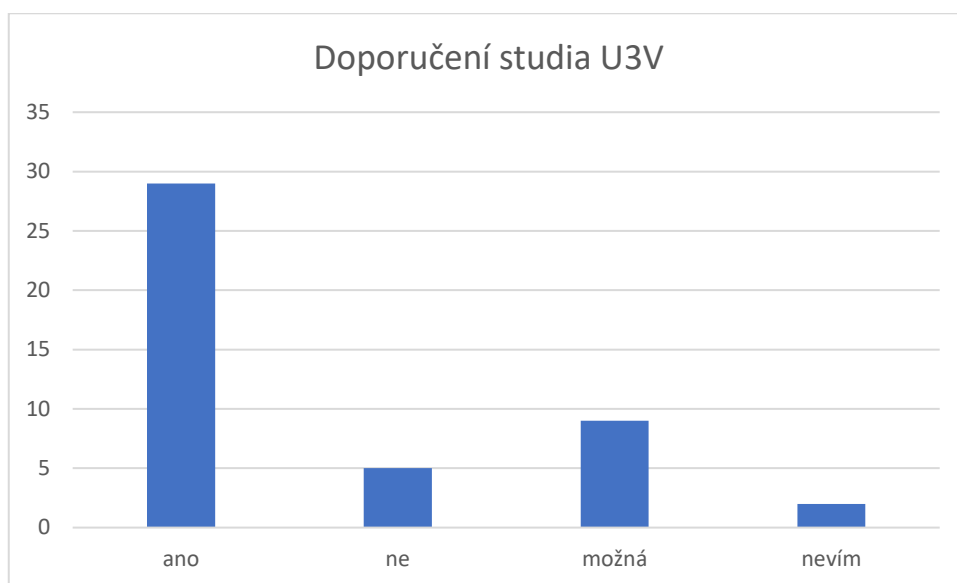
Graf č. 5 – Případná ochota účastnit se dalších kurzů U3V

Případná ochota účastnit se dalších kurzů U3V	ano	ne	možná	nevím	Celkový počet
Absolutní četnost	24	7	14	0	45
Relativní četnost	53 %	16 %	31 %	0 %	100 %

Tabulka č. 9 – Případná ochota účastnit se dalších kurzů U3V

Cílem v pořadí deváté otázky v dotazníku bylo zjistit, zda posluchače studium olomoucké U3V nadchlo natolik, že by byli ochotni zúčastnit se i dalších kurzů. Na tuto otázku 53 % oslovených posluchačů U3V odpovědělo kladně, 31 % označilo možnost „možná“, z čehož usuzuji, že nejspíše zatím nejsou rozhodní a že by nejprve bylo nutné zvážit všechna pro a proti. 16 % oslovených v tom naopak dle výsledků má naprosto jasno, tito lidé by se už na další kurz nepřihlásili.

Otázka č. 10: Doporučil/a byste studium univerzity třetího věku svým přátelům?

Graf č. 6 – Doporučení studia U3V

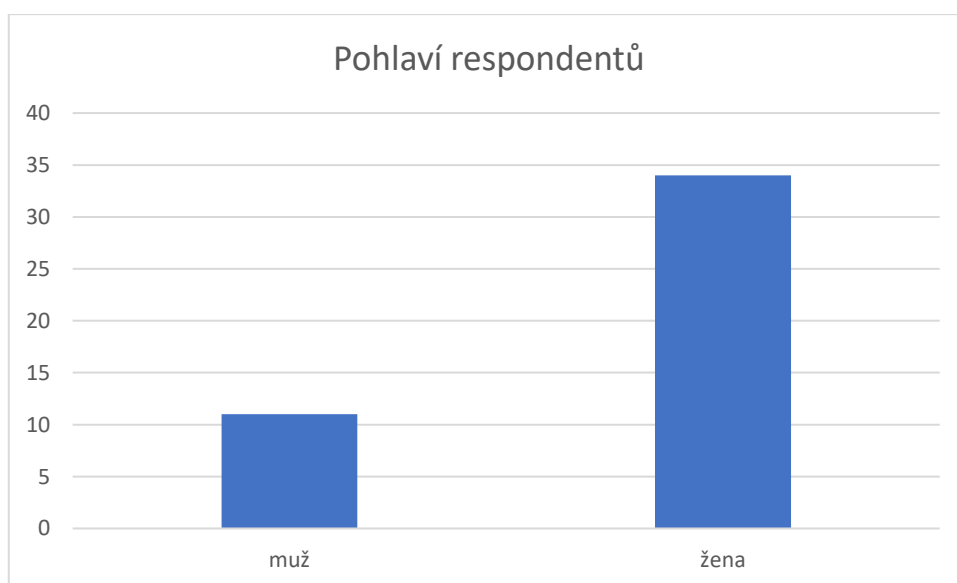
Doporučení studia U3V	ano	ne	možná	nevím	Celkový počet
Absolutní četnost	29	5	9	2	45
Relativní četnost	65 %	11 %	20 %	4 %	100 %

Tabulka č. 10 – Doporučení studia U3V

Grafické znázornění výsledků jasně ukazuje, že většina respondentů (65 %) by svým přátelům studium na Univerzitě třetího věku v Olomouci doporučila.

20 % oslovených si s doporučením studia nebylo jistých a 11 % by studium doporučit nemohlo. Je rozhodně důležité, že si o studiu na U3V posluchači povídají se svými přáteli, mohou jim předat cenné informace a namotivovat je rovněž ke studiu. Z vyhodnocení první otázky dotazníkového šetření vyplývá, že 40 % oslovených posluchačů U3V se o studiu dozvědělo právě od svých přátel.

Pohlaví respondentů

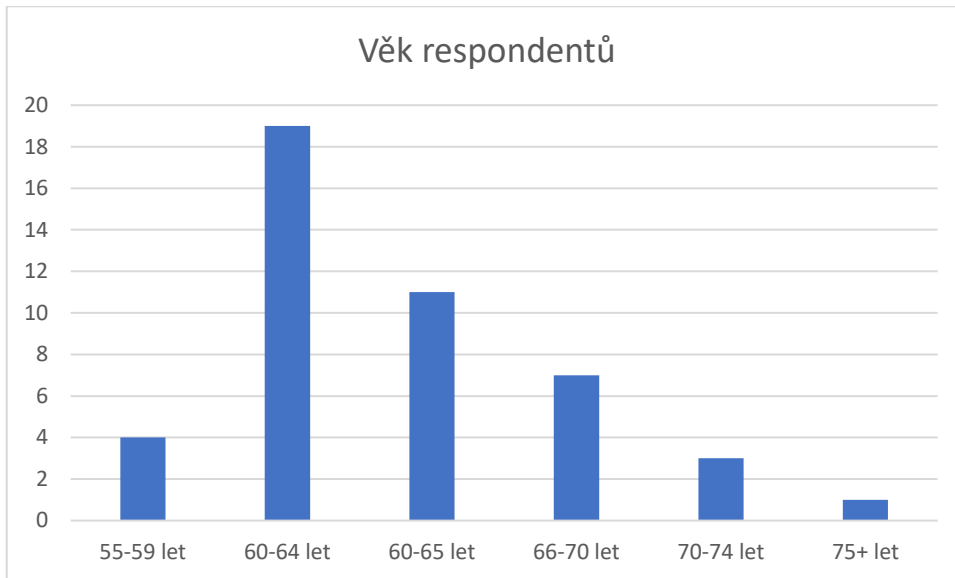
Graf č. 7 – Pohlaví respondentů

Pohlaví respondentů	muž	žena	Celkový počet
Absolutní četnost	11	34	45
Relativní četnost	24 %	76 %	100 %

Tabulka č. 11 – Pohlaví respondentů

Nedílnou součástí výzkumného šetření bylo zjistit zastoupení mužského a ženského pohlaví mezi respondenty. Z grafu je patrné, že drtivou většinu posluchačů Univerzity třetího věku v Olomouci tvoří dámy, zatímco muži nepředstavují ani čtvrtinu oslovených.

Věk respondentů

Graf č. 8 – Věk respondentů

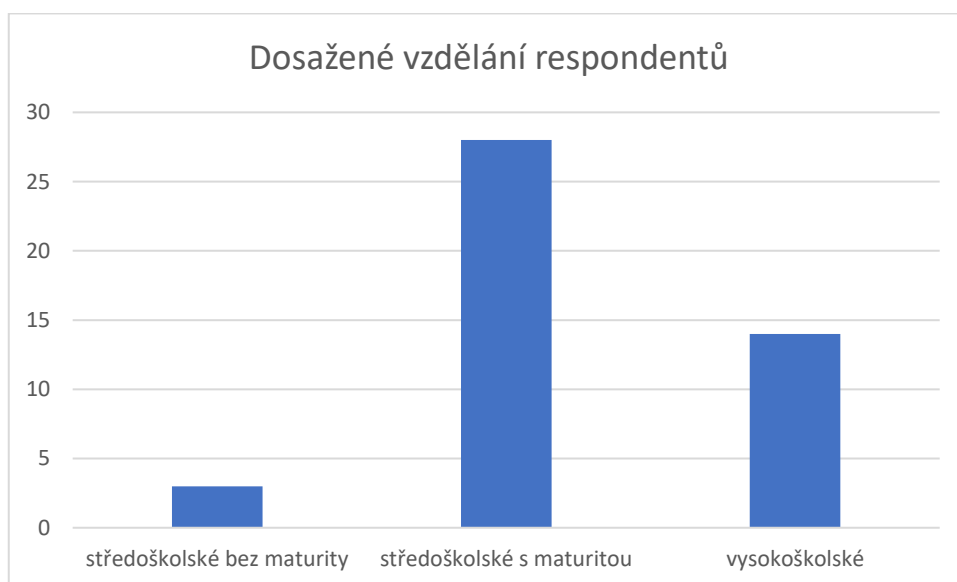
Věk respondentů	55-59 let	60-64 let	60-65 let	66-70 let	71-74 let	75 + let	Celkový počet
Absolutní četnost	4	19	11	7	3	1	45
Relativní četnost	9 %	42 %	24 %	16 %	7 %	2 %	100 %

Tabulka č. 12 – Věk respondentů

Z výsledků lze usoudit, že posluchači Univerzity třetího věku v Olomouci jsou převážně mladí senioři, tedy lidé ve věkovém rozmezí 60-75 let. Nejstarší oslovená posluchačka dosahovala věku 77 let. Na druhou stranu, čtyřem posluchačům do oslavy šedesátých narozenin ještě nějaký čas zbýval, z čehož je patrné, že tito lidé s největší pravděpodobností pobírají předčasný či invalidní důchod, neboť věková hranice pro možnost studia na olomoucké U3V je 60 let.

Dosažené vzdělání respondentů

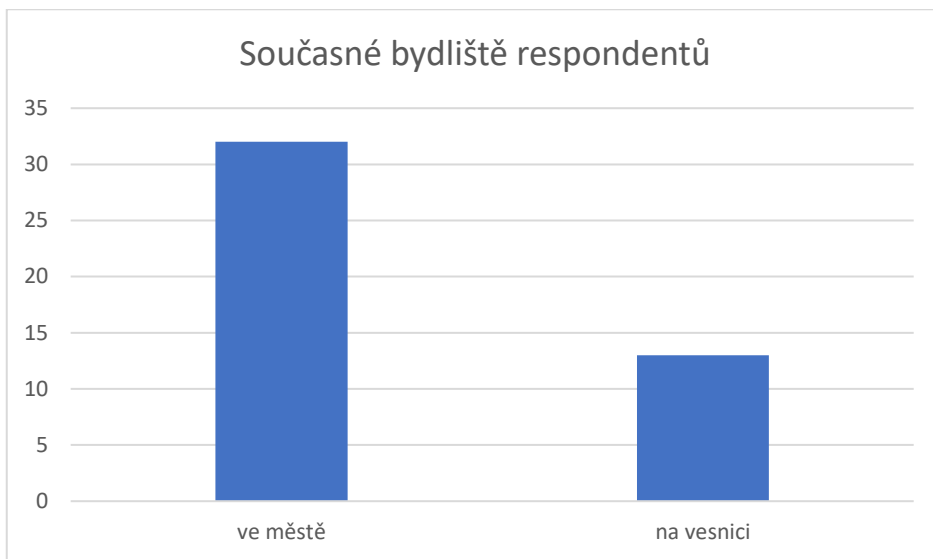
Graf č. 9 – Dosažené vzdělání respondentů

Dosažené vzdělání respondentů	středoškolské bez maturity	středoškolské s maturitou	vysokoškolské	Celkový počet
Absolutní četnost	3	26	16	45
Relativní četnost	7 %	58 %	35 %	100 %

Tabulka č. 13 – Dosažené vzdělání respondentů

Z výsledků dotazníkového šetření dále vyplývá, že většina posluchačů (konkrétně 58 %) dosáhla středoškolského vzdělání, zakončené maturitní zkouškou. Vysokoškolského vzdělání dosáhlo 35 % oslovených. Mezi posluchači U3V lze najít i lidi, které dosáhli středoškolského vzdělání bez maturitní zkoušky, avšak výsledky ukazují, že vzorek těchto lidí představuje nepatrné množství.

Současné bydliště respondentů

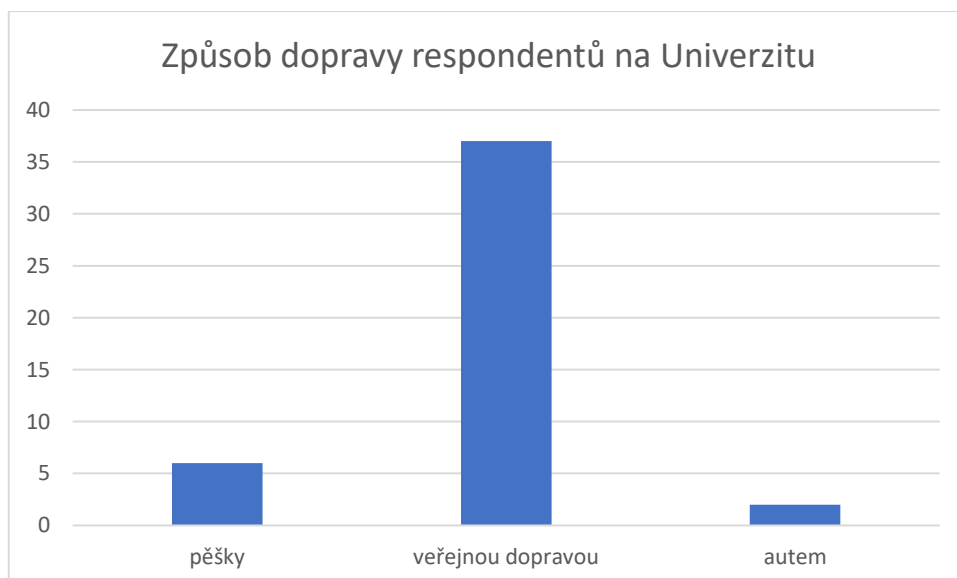
Graf č. 10 – Současné bydliště respondentů

Současné bydliště respondentů	ve městě	na vesnici	Celkový počet
Absolutní četnost	32	13	45
Relativní četnost	71 %	29 %	100 %

Tabulka č. 14 – Současné bydliště respondentů

Cílem této dotazníkové položky bylo zjistit, zda posluchači olomoucké U3V žijí ve městě či na vesnici. Výsledky poukazují na to, že většina posluchačů (71 %) má své příbytky ve městech, zatímco 29 % oslovených musí do univerzitního města cestovat z vesnického prostředí.

Způsob dopravy respondentů na Univerzitu

Graf č. 11 – Způsob dopravy respondentů na Univerzitu

Způsob dopravy respondentů na Univerzitu	pěšky	veřejnou dopravou	autem	Celkový počet
Absolutní četnost	6	37	2	45
Relativní četnost	14 %	82 %	4 %	100 %

Tabulka č. 15 – Způsob dopravy respondentů na Univerzitu

Výsledky dotazníkové položky, týkající se způsobu dopravy na Univerzitu třetího věku, jasně ukazují, že drtivá většina posluchačů olomoucké U3V (82 %) využívá k dopravě na Univerzitu prostředky veřejné dopravy. Dále 6 z oslovených posluchačů uvedlo, že na výuku chodí pěšky, což je rozhodně zdraví prospěšné. Zřejmě se jedná o posluchače z Olomouce, kteří to nemají na Univerzitu daleko. Pouze 2 posluchači uvedli, že se na Univerzitu přepravují autem.

DISKUZE

Dotazníkové šetření pro empirickou část bakalářské práce bylo kvůli nouzovému stavu, spojeným s pandemií SARS-CoV-2, realizováno online formou. Zapojilo se do něj celkem 45 posluchačů Univerzity třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci.

76 % oslovených posluchačů tvořily dámy, naopak pánové představovali 24 %. Pokud se zaměřím na věkové rozložení oslovených posluchačů U3V v Olomouci, tak 82 % z nich je ve věkové kategorii 60-70 let. 9 % posluchačů dosud neoslavilo 60. narozeniny a rovněž 9 % z nich je starší 70 let.

Díky získání dotazníkových dat lze potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy, které slouží k ověření hlavního cíle této bakalářské práce.

Vyhodnocení hypotézy č. 1: *Nejčastějším důvodem pro podání přihlášky na U3V je získání nových poznatků v oblasti vybraného kurzu.*

Pro vyhodnocení první hypotézy byla využita data z otázky č. 4. Nejčastěji respondenti (konkrétně 17) zvolili u otázky zaměřující se na zjišťování hlavního důvodu ke studiu na U3V možnost získat nové informace a poznatky. Lze tedy konstatovat, že se první hypotéza potvrdila.

Vyhodnocení hypotézy č. 2: *Dalším, v pořadí druhým nejdůležitějším přínosem U3V bude sociální kontakt a navázání nových přátelství.*

Pro vyhodnocení druhé hypotézy byla využita data z otázky č. 7. Nejvíce posluchačů (konkrétně 26) označilo jako hlavní přínos studia na U3V skutečnost, že se dozvěděl nové informace. Druhou příčku obsadila možnost „našel jsem si nové přátele“, kterou zvolilo celkem 17 posluchačů. Je tedy patrné, že nabytí nových vědomostí potenciální uchazeče o studium láká nejvíce, avšak trávení času se svými věkovými vrstevníky a navazování nových kontaktů je pro ně rovněž velmi důležité. Z těchto dat lze tedy usoudit, že i druhá hypotéza se potvrdila.

Vyhodnocení hypotézy č. 3: *Nejméně 60 % posluchačů bude hodnotit U3V pozitivně.*

Pro vyhodnocení třetí hypotézy byla využita data z otázky č. 8. Podle výsledků je se studiem zcela spokojeno přesně tři čtvrtiny oslovených posluchačů olomoucké U3V. Spokojených se studiem je i dalších 18 % oslovených, tito posluchači však mají vůči studiu i své výhrady. Zanedbatelnou část (7 %) představuje část studentů, která se studiem spokojena není. Tyto výsledky jednoznačně potvrzují, že i třetí hypotéza se potvrdila.

Vyhodnocení hypotézy č. 4: *Mezi zájemci o studium na U3V je nejméně 60 % lidí s vysokoškolským vzděláním.*

Pro vyhodnocení čtvrté hypotézy byla využita data z dotazníkové položky, zkoumající dosažené vzdělání posluchačů U3V. Nejvíce oslovených posluchačů dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou, a sice 58 %. 35 % oslovených dosáhlo vysokoškolského vzdělání a pouhých 7 % představuje část posluchačů, která dosáhla středoškolského vzdělání bez maturity. Většina posluchačů dosáhla středoškolského vzdělání, domnívám se, že část z nich nemohla kvůli politickým poměrům v minulém století na vysoké škole studovat, a tudíž se přihlásila na kurzy U3V. Výsledky potvrzují, že poslední hypotéza se nepotvrdila.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zaměřuje na význam univerzit třetího věku v životech osob postproduktivního věku. Teoretická část obsahuje poznatky a vysvětlení základních pojmů z oblastí stáří a stárnutí, edukace seniorů, či vývoje univerzit třetího věku. Velký důraz klade rovněž na samotnou organizaci studia na U3V v současnosti.

Na teoretické poznatky navazuje část empirická, ve které jsem se za užití kvantitativní metody, prostřednictvím dotazníkového šetření snažil zjistit, jakou roli představují univerzity třetího věku v životech osob postproduktivního věku, což byl hlavní cíl této bakalářské práce. Na základě dílčích cílů bakalářské práce byly stanoveny 4 hypotézy, které jsem za pomoci analýzy získaných dat vyhodnotil v předchozí kapitole.

Cíle bakalářské práce byly naplněny, z výsledků výzkumu je patrné, že studium na univerzitách třetího věku má v životech osob postproduktivního věku své místo. Mnoho z nich si stáří bez možnosti studia nedokáže představit. Kromě rozšiřování obzorů v dané oblasti či lepší orientaci v současném světě studium na U3V nabízí i smysluplné trávení volného času společně s dalšími lidmi téhož věku. Drtivá většina oslovených hodnotila své působení na U3V za přínosné a velká většina z nich by studium doporučila svým přátelům, z čehož vyplývá, že do budoucna by měl zájem o kurzy na U3V narůstat.

V současnosti je činnost univerzit třetího věku omezena pandemií koronaviru. Kurzy jsou zrušeny skrze opatření, týkající se shromažďování většího počtu lidí. S několika posluchači třetího věku se znám osobně a jsem s nimi v kontaktu. Z jejich slov se mi potvrzuje to, co bylo předmětem zkoumání této práce. Studium na U3V pro ně představovalo běžnou součástí života a mnoho z nich pociťuje velkou hladovost po něm.

Souhrn

Bakalářská práce je zaměřena na univerzity třetího věku, respektive na jejich místo v životě osob postproduktivního věku.

Teoretická část práce obsahuje poznatky a vysvětlení základních pojmů z oblastí stáří a stárnutí, edukace seniorů, vývoje univerzit třetího věku a jejich organizace v současné době

Pro kvantitativní výzkum byla využita metoda dotazníku. Respondenty byli posluchači univerzity třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci. Získaná data byla analyzována v metodické části práce.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jakou roli představují univerzity třetího věku v životě osob postproduktivního věku.

Klíčová slova

osoby postproduktivního věku, univerzita třetího věku, vzdělávání

Summary

This bachelor thesis is focused on universities of the third age, respectively on their place in the life of people of post-productive age.

Theoretical part of this work contains knowledge and explanation of basic concepts in the field of old age and aging, education of seniors and development of universities of the third age and their organization at present.

The questionnaire method was used for quantitative research. The respondents were students of university of third age at Palacky University in Olomouc. The collected data were analyzed in the methodical part my work.

The aim of this work was to find out what role universities of third age play in the life of people of post-productive age.

Key words

people of post-productive age, university of the third age, education

REFERENČNÍ SEZNAM

Seznam použitých zdrojů

Knihy a monografické publikace

BOČKOVÁ, Věra. *Celoživotní vzdělávání - výzva nebo povinnost?* Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. Texty k otevřenému a distančnímu vzdělávání. 11. ISBN 80-244-0155-X.

ČELEDVÁ, Libuše a Rostislav ČEVELA. *Výchova ke zdraví: vybrané kapitoly*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3213-8.

ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3901-4.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-19-9.

JAROŠOVÁ, Darja. *Péče o seniory*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. ISBN 80-7368-110-2.

JARVIS, Peter. *Weiterbildung und die Rolle der Universität für ältere Menschen in die post-moderne Gesellschaft*. In Stadelhofer, C. (ed.). *Kompetenz und Produktivität im dritten Lebensalter*. Bielefeld: Kleine Verlag GmbH, 1996.

KADLECOVÁ, Kateřina a Ivo LAMPER. *Vzdělávání na doživotí: další vzdělávání dospělých v Praze, jeho cíle, perspektivy a metody*. Praha: Respekt, 2008. ISBN 978-80-904153-0-0.

KALVACH, Zdeněk. *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0548-6.

LINHARTOVÁ, Dana a Lenka DANIELOVÁ a Pavel MÁCHAL. *Vybrané problémy celoživotního vzdělávání v evropském kontextu*. Brno: Konvoj, 2010. Monografie. ISBN 978-80-7302-160-3.

MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.

MÜHLPACHR, Pavel. *Základy gerontologie*. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-072-2.

PACOVSKÝ, Vladimír. *O stárnutí a stáří*. Praha: Avicenum, 1990. ISBN 80-201-0076-8.

PALÁN, Zdeněk a Tomáš LANGER. *Základy andragogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-58-7.

PETŘKOVÁ, Anna a Rozália ČORNANIČOVÁ. *Gerontagogika: úvod do teorie a praxe edukace seniorů*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. Studijní texty pro distanční studium. ISBN 80-244-0879-1.

ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda a Lucie SMÉKALOVÁ. *Edukace seniorů: geragogika a gerontodidaktika*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5446-8.

ŠVINGALOVÁ, Dana. *Kapitoly z psychologie III. díl. Vývojová psychologie*. Liberec: Technická univerzita, 2002. ISBN 80-7083-571-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

VETEŠKA, Jaroslav a Tereza VACÍNOVÁ. *Aktuální otázky vzdělávání dospělých: andragogika na prahu 21. století*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011. ISBN 978-80-7452-012-9.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Didaktika dospělých*. Praha: Grada, 2017. Pedagogika. ISBN 978-80-271-0051-4.

Sborníky a odborné časopisy

ADAMEC, Petr. *Historie, současnost a perspektivy dalšího rozvoje: sborník příspěvků z konference konané u příležitosti 20. výročí založení Univerzity třetího věku na MU 6.-7. dubna 2010 v Brně*. [Brno]: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5158-4.

LOUCKÁ, Kristýna. *Stáří jako problém*. Sociální politika, 1999, roč. 25, č. 4, s.11-12.

PETŘKOVÁ, Anna, Josef TILLICH a Ludmila ZIMKOVÁ. *Deset let vzdělávacích aktivit pro seniory: (Sborník příspěvků z odborného semináře se zahraniční účastí)*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1997. ISBN 80-7067-824-0.

VETEŠKA, Jaroslav, ed. *Celoživotní učení pro všechny - výzva 21. století*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2014. ISBN 978-80-7452-047-1.

Elektronické zdroje

U3V. U3V [online]. Copyright © 2012 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://u3v.upol.cz/info-775/>

Vysvětlení zkratk

U3V

Univerzita třetího věku

Seznam grafů

Graf č. 1 Možnosti dozvědění se o studiu na U3V

Graf č. 2 Přihlášení na U3V

Graf č. 3 Trávení času před nástupem na U3V

Graf č. 4 Splnění očekávání studia na U3V

Graf č. 5 Případná ochota účastnit se dalších kurzů U3V

Graf č. 6 Doporučení studia U3V

Graf č. 7 Pohlaví respondentů

Graf č. 8 Věk respondentů

Graf č. 9 Dosažené vzdělání respondentů

Graf č. 10 Současné bydliště respondentů

Graf č. 11 Způsob dopravy respondentů na Univerzitu

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 Možnosti dozvědění se o studiu na U3V
- Tabulka č. 2 Přihlášení na U3V
- Tabulka č. 3 Trávení času před nástupem na U3V
- Tabulka č. 4 Hlavní důvod ke studiu na U3V
- Tabulka č. 5 Změny spojené se studiem na U3V
- Tabulka č. 6 Změna pohledu nejbližšího okolí na studenta U3V
- Tabulka č. 7 Přínosy studia na U3V
- Tabulka č. 8 Splnění očekávání studia na U3V
- Tabulka č. 9 Případná ochota účastnit se dalších kurzů U3V
- Tabulka č. 10 Doporučení studia U3V
- Tabulka č. 11 Pohlaví respondentů
- Tabulka č. 12 Věk respondentů
- Tabulka č. 13 Dosažené vzdělání respondentů
- Tabulka č. 14 Současné bydliště respondentů
- Tabulka č. 15 Způsob dopravy respondentů na Univerzitu

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník k bakalářské práci

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Dotazník k bakalářské práci

Dotazník k bakalářské práci

Vážení posluchači Univerzity třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci, jmenuji se Vojtěch Příbyl a studuji na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci obor Historie – výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání. V současné době jsem ve 3. ročníku bakalářského studia a název mé bakalářské práce zní „Univerzity třetího věku a jejich místo v životě osob postproduktivního věku.“ Ve své práci bych se rád zaměřil na to, jakou roli hrají univerzity třetího věku v životě seniorů, jaká je motivace seniorů ke studiu, zda studium splňuje jejich očekávání a jaké přínosy do života nabízí. Vyplnění dotazníku je klíčové pro praktickou část mé práce, proto si dovoluji Vás, posluchače Univerzity třetího věku v Olomouci, požádat o pomoc. Rád bych zdůraznil, že dotazník je anonymní.

Pokyny k vyplnění dotazníku:

Vámi vybranou odpověď prosím zatrhněte (u některých otázek můžete uvést více možností, na tyto otázky Vás v dotazníku upozorním). Pokud se vaše odpověď neztotožňuje s žádnými uvedenými možnostmi u položené otázky, označte možnost "Jiné" a odpověď doplňte.

Rád bych Vám poděkoval za vyplnění tohoto dotazníku a zároveň popřál hodně štěstí ve studiu i ve Vašem osobním životě.

Vojtěch Příbyl

1) Jak jste se dozvěděl/a o možnosti studia na univerzitě třetího věku?

a) od rodiny

b) od přátel

c) z internetu

d) z tisku

e) z televize

f) z doporučení bývalých studentů univerzity třetího věku

Jiné:

2) Kdo Vás na univerzitu třetího věku přihlásil?

a) já sám/sama

b) děti

c) manžel/ka

Jiné:

3) Jak jste nejraději trávil/a volný čas před nástupem na univerzitu třetího věku?

a) turistika

b) sport

c) četba

d) práce na zahradě

e) hlídání vnoučat

Jiné:

4) Jaký byl hlavní důvod, proč jste se rozhodl/a pro studium na univerzitě třetího věku?
(Můžete zatrhnout více možností)

a) touha získat nové informace a poznatky/rozšířit si vědomosti

b) touha seznámit se s novými lidmi/navázat nové kontakty

c) potřeba vyplnit volný čas

d) potřeba pravidelné duševní aktivity

e) touha po osobnostním rozvoji

f) nalézt smysl života ve třetím věku

g) chtěl/a jsem udělat radost blízkým

h) chtěl/a jsem si vynahradit skutečnost, že jsem neměl/a příležitost studovat v mládí

Jiné:

5) Jaké změny přináší studium univerzity třetího věku? (Můžete zatrhnout více možností)

a) jsem v lepší fyzické kondici

b) cítím se lépe po psychické stránce

c) méně podléhám špatné náladě/depresím

d) méně zapomínám

e) mám větší chuť do života

f) zvýšilo se mi sebevědomí

g) cítím se nezávislý/á a soběstačný/á

h) lépe hospodařím se svým časem

Jiné:

6) Jakým způsobem se změnil pohled nejbližšího okolí na Vaši osobu díky studiu na univerzitě třetího věku (Můžete zatrhnout více možností)

a) připadá mi, že si mě lidé z mého okolí více váží

b) vnímají mě jako potřebného/nou

c) častěji si přijdou pro radu

d) jsou na mě pyšní

Jiné:

7) Co nejpodstatnějšího Vám studium na univerzitě třetího věku přineslo? (Můžete zatrhnout více možností)

a) dozvěděl/a jsem se spoustu nových informací

b) získal/a jsem přehled o dění v kultuře, umění, politice

c) lépe dokážu řešit problémy každodenního života

d) našel/a jsem si nové přátele

e) dodalo mi ztracené sebevědomí a jistotu

f) našel/la jsem náplň života ve třetím věku

Jiné:

8) Splnilo studium univerzity třetího věku Vaše očekávání?

a) ano

b) ano, ale mám výhrady

c) ne

9) Hodnotíte studium na univerzitě třetího věku za natolik přínosné, že byste byl/a ochoten/na v budoucnu zúčastnit se i dalších kurzů?

- a) ano
- b) ne
- c) možná
- d) nevím

10) Doporučil/a byste studium univerzity třetího věku svým přátelům?

- a) ano
- b) ne
- c) možná
- d) nevím

Pohlaví

- a) muž
- b) žena

Věk:

Dosažené vzdělání

- a) střední bez maturity
- b) střední s maturitou
- c) vysokoškolské

Současné bydliště

a) ve městě

b) na vesnici

Jakým způsobem se na Univerzitu dopravujete?

a) pěšky

b) veřejnou dopravu

c) autem

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Vojtěch Příbyl
Katedra:	Antropologie a zdravotní vědy
Vedoucí práce:	RNDr. Kristína Tománková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Univerzity třetího věku a jejich místo v životě osob postproduktivního věku
Název v angličtině:	Universities of the third age and their place in the life of people of post-productive age
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce je zaměřena na univerzity třetího věku, respektive na jejich místo v životě osob postproduktivního věku.</p> <p>Teoretická část práce obsahuje poznatky a vysvětlení základních pojmů z oblastí stáří a stárnutí, edukace seniorů, vývoje univerzit třetího věku a jejich organizace v současné době.</p> <p>Pro kvantitativní výzkum byla využita metoda dotazníku. Respondenty byli posluchači univerzity třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci. Získaná data byla analyzována v metodické části práce.</p> <p>Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jakou roli představují univerzity třetího věku v životě osob postproduktivního věku.</p>
Klíčová slova:	osoby postproduktivního věku, univerzita třetího věku, vzdělávání

Anotace v angličtině:	<p>This bachelor thesis is focused on universities of the third age, respectively on their place in the life of people of post-productive age.</p> <p>Theoretical part of this work contains knowledge and explanation of basic concepts in the field of old age and aging, education of seniors and development of universities of the third age and their organization at present.</p> <p>The questionnaire method was used for quantitative research. The respondents were students of university of third age at Palacky University in Olomouc. The collected data were analyzed in the methodical part my work.</p> <p>The aim of this work was to find out what role universities of third age play in the life of people of post-productive age.</p>
Klíčová slova v angličtině:	people of post-productive age, university of the third age, education
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Dotazník k bakalářské práci
Rozsah práce:	57
Jazyk práce:	čeština